

економічний аналіз», «технологічний прогрес» і «екологічні проблеми», різні фахівці економічних вузів формулюють лише в контексті вузькогалузевого розуміння фахового предмета, без їх взаємного узгодження і консультації з колегами суміжних фахових дисциплін, що створює певні проблеми студентам. Особливо це помітно, коли випускники економічних навчальних закладів, працюючи в малих підприємствах, де часто вони є єдиними фахівцями з вищою професійною освітою, припускаються прикрих помилок у вирішенні техніко-економічних питань бізнесової діяльності підприємства.

Який же шлях вирішення цієї проблеми у сфері освіти з огляду на вищевикладену ситуацію?

1. Необхідно переглянути парадигму всієї системи освіти в аспекті від диференціації знання до їхнього синтезу (from reductionism to holism).

2. У школах неповної середньої освіти відмовитися від окремого вивчення таких дисциплін, як фізика, хімія, ботаніка, біологія, поєднавши їх у єдиний інтегрований гуманітарний природничо-економічний блок освітніх програм перманентного засвоєння протягом усього періоду навчання. Наприклад «Життя людини і її діяльність у природному середовищі».

3. Для шкіл вищого рівня і університетів необхідно опрацювати цілісну програму в аспекті гуманізму і природничо-наукових концепцій екологічно збалансованої економічної діяльності на ідейних засадах раціональних дій.

Таку спробу було здійснено автором під час опрацювання посібника «Екологія і економіка» (1999) і викладено в доповіді¹.

О. І. КОЛЯДИЧ, асистент кафедри історії економічних учень та економічної історії КНЕУ

ЗМІЩЕННЯ ПАРАДИГМИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ»

Тривалість трансформаційного процесу, що супроводжує економічну систему України на шляху до ринкової економіки, парадигмальні зрушення не дають відчутних результатів щодо поліпшення умов життя українського народу.

---

¹ Increase of the responsibility of a science and education for ecological crisis — a way of maintenance of our viability // Long Term Responsibility For Sustainable Life. — Brno, 2002.

Невирішені проблеми педагогіки вищої освіти свого часу стали каталізатором реакції, що спричинила зміщення парадигми в даній сфері. На сьогодні цей процес триває. Основою його успішного завершення може стати системне застосування сучасних методик навчання у сфері економічної освіти. Проте бар'єри, які виникають на шляху до реалізації нових освітніх проєктів, продиктовані закономірностями поступового відмирання старої парадигми.

Нові парадигми наражають усіх, хто звик мислити та діяти в руслі старої парадигми, на великий ризик, тому прогнозування та визначення конкретних шляхів реалізації економічної освіти має неодмінно враховувати особливості, іманентні самому економічному розвитку. Ідеться передусім про черговість та переплетеність еволюційних і революційних змін.

Найголовнішим принципом адаптованості студентів до ролі творців нової парадигми є підтримка та сприяння дальшого розвитку в них дивергентного (відкритого, творчого) типу мислення. Слід зазначити, що використання методичних прийомів, розрахованих на формування конвергентного (закритого, нетворчого) типу мислення в перспективі може призвести до недосконалості та малоефективності економічної системи України.

Отже, важливим завданням для педагога системи вищої освіти відносно студента є виховання креативного типу особистості, здатної постійно розширювати власні горизонти бачення проблеми, самостійно визначати завдання, прагнути вийти за межі вузько встановлених умов.

Вихідним елементом формування особистості студента є його здатність до варіативного вирішення творчої проблеми, можливості прогнозних оцінок. У цьому плані одним з найефективніших педагогічних методів є метод навчання за допомогою ситуаційних вправ («кейс-метод»).

Поширеною є думка, що метод навчання за допомогою ситуаційних вправ застосовується здебільшого в такій дисципліні, як менеджмент, у розвитку лідерських здібностей. Проте сфера корисності згаданого методу цим не обмежується. У будь-якій галузі науки її пізнання, методика ситуаційних вправ активно спонукає учасників ретельно аналізувати факти та нюанси ситуації, навчає обирати правильну стратегію й удосконалювати та захищати її в дискусійній групі.

Доцільність застосування ситуаційних вправ у курсі «Економічна історія» виглядає достатньо переконливою. Сама навчальна ситуаційна вправа — це, по суті, історія. Наприклад, розповідь про

Велику депресію 30-х років може потребувати вирішення проблеми виходу з неї. На цьому етапі учасникам дискусійної групи можна дати можливість на основі колективного обговорення створити альтернативний варіант «Нового курсу» Ф. Д. Рузвельта. Теоретичним матеріалом для ситуаційної вправи може стати ціла низка економічних подій та явищ, які мали місце в історії, а саме:

- дискусійні питання у прийнятті Версальської угоди;
- доведення аргументованості плану Дауеса і плану Маршалла;
- аналіз економічної політики Центральної Ради, Гетьманату і Директорії УНР;
- аналіз здійснення перебудови в СРСР;
- дискусійне обговорення прийняття урядових рішень у сфері економіки на сучасному етапі розвитку України і світу тощо.

Опрацювання подібних економічних проблем передбачає вироблення дискусійною групою альтернативного варіанта розвитку подій, обґрунтування власних поглядів.

Роль викладача у проведенні занять з використанням ситуаційних вправ полягає у здійсненні певних функцій:

- вибір ситуаційних вправ і включення їх у структуру курсу;
- підготовка до проведення дискусії;
- організація процесу спілкування і спрямування його до певної мети;
- визначення напрямів дискусії;
- завершення дискусії з дальшою оцінкою активності учасників та ґрунтовності їхніх аргументів.

Загалом для досягнення індивідуальної та інституціональної досконалості у викладанні, безпосередньої участі у формуванні нової парадигми у сфері педагогічної освіти в Україні сучасний викладач зобов'язаний упроваджувати в життя ефективні методи навчання, окреслювати межі для дальших досліджень та наукових досягнень у змісті освіти.

Г. О. КОПИЛ, викладач кафедри німецької мови КНЕУ

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Тема «Нові засоби інформації» стала однією з найактуальніших тем дидактики іноземної мови. З розвитком нових інформаційних технологій система освіти здобула додаткові можливості та перспективи. Але одночасно у зв'язку з інноваціями виникає низка проблем як практичного, так і наукового характеру. Ця те-